

قرارداد ننگین پاریس

حدود ۱۵۰ سال پیش، استعمار انگلیس با اشغال بخش‌هایی از جنوب ایران (بنادر خرمشهر و بوشهر و جزایر جنوب) ناصرالدین شاه قاجار را مجبور به قبول پیمان ننگین پاریس (۱۸۵۶) کرد. بر طبق این پیمان ایران از ادعای خود بر هرات چشم‌پوشی کرد و هرات در ۱۸۶۳ به افغانستان ملحق گشت و ایران موجودیت کشوری به نام افغانستان را که بخشی از آریانای بزرگ فلات ایران بود را به رسمیت شناخت. در سال ۱۸۸۷ بلوچستان توسط انگلیسها به هند تحت حکومت بریتانیا ملحق شد.

جدایی هرات از ایران توسط انگلیسها

اعلان جنگ انگلستان با هند شرقی علیه ایران، در واقع یکی از ترفندهای ماهرانه و ماجراجویانه سیاست خارجی انگلیس در آسیاست که به مدد آن، تا پیش از این نیز، تصرفات خود را در این قاره گسترش داده بود.

در قرن ۱۶ م. هرات تحت کنترل صفویان ایران قرار گرفت. در دوران صفوی هرات مهم‌ترین شهر و مرکز خراسان محسوب می‌شد. شاه عباس کبیر در این شهر به دنیا آمد و تا پیش از به سلطنت رسیدن در این شهر زندگی می‌کرد.

هرات همواره مورد طمع ازبکان بود حتی چندبار این شهر به دست ازبکان افتاد. اما سلطه ازبکان بر این شهر به صورت کوتاه مدت بود و آنها از دوره های فترت در اوایل سلطنت شاه طهماسب اول و اوایل سلطنت سلطان محمد خدابنده و شاه عباس اول استفاده کردند و هر بار برای مدت کمی این شهر را در اشغال داشتند. گفتنی است

پس از سقوط صفویان هرات مدتی در اشغال طایفه ابدالی بود و به دست نادر شاه افشار افتاد. پس از مرگ نادر افغان‌ها بر هرات مسلط شدند. در دوران معروف به بازی بزرگ ماموران بریتانیایی در هرات فعال بودند و از جدایی هرات از حکومت ایران پشتیبانی می‌کردند.

در ۱۲۴۹ ه.ق. عباس میرزا از سوی فتح‌علی شاه قاجار مامور پس گرفتن هرات از افغان‌ها شد. مرگ عباس میرزا در راه مشهد این کار را ناتمام گذاشت. محمد شاه قاجار نیز کوششی برای فتح هرات کرد که ناکام ماند. در زمان ناصرالدین شاه قاجار دوست

محمدخان، حاکم کابل و قندهار هرات را گرفت. نیروهای ناصرالدین شاه تحت فرمان حسام السلطنه هرات را محاصره کردند و در سال ۱۲۷۳ ه.ق. این شهر را گرفتند.

با مداخلات بریتانیا در جنوب ایران و بحرانی شدن روابط ایران و بریتانیا طی عهدنامه‌ای که در ۱۲۷۳ ه.ق. (۱۸۵۷ میلادی) در پاریس بین نماینده ایران و سفیر بریتانیا امضا شد قرار شد که نیروهای بریتانیا از بنادر و جزایر جنوب ایران خارج شوند و در عوض ایران نیز سپاهیان خود را از هرات فراخواند و استقلال افغانستان را به رسمیت شناخت. پس از جنگ هرات بسال ۱۲۴۹ ه.ق. قسمت‌های از شرق هریرود به بعد (شامل هرات) به افغانستان ضمیمه گردید.